

วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะแยกกล่าวเป็น 4 ตอน คือ ความหมายของคำว่าวิชาชีพ วิชาชีพพยาบาล งานวิชาชีพพยาบาล และงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

วิชาชีพ (Profession) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย กันดังนี้คือ จากประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา¹ ได้ให้ความหมายว่าวิชาชีพ หมายถึงอาชีพซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเป็นเวลาหลายปี และต้องมีประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) ยึดถือประจำอาชีพนั้น ๆ ด้วย ดังตัวอย่างเช่น วิชาแพทย์ เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้เวลาศึกษานานกว่าวิชาชีพอื่น ๆ ประมาณ 2 ปีเป็นอย่างน้อย หรือหลักสูตรปริญญาของสถาบันการศึกษาชั้นสูงโดยทั่วไป จะประกอบด้วยกระบวนวิชา วิชาชีพ ตามส่วนประมาณหนึ่งในสามของจำนวนกระบวนวิชาวิทยาการ

วิเชียร ทวีลาภ² ได้ให้ความหมายของวิชาชีพไว้คล้ายคลึงกัน คือ วิชาชีพ เป็นกลุ่มอาชีพที่ทั้งมีการศึกษาอบรมในชั้นสูงที่จัดอย่างมีระบบในระดับมหาวิทยาลัย เช่น แพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ พยาบาล เป็นต้น

ศูนย์วิทยพัชพยาบาล
002110
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518), หน้า 106.

²วิเชียร ทวีลาภ, "ท่านเป็นพยาบาลชั้นวิชาชีพ จริงหรือ," วารสารพยาบาล, ปีที่ 23, ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม, 2517), 200.

ในขั้นแรกการพยาบาลยังมิได้จัดเป็นวิชาชีพ เฝิงจะมีกฎหมายบังคับและรับรอง
ว่าเป็นวิชาชีพ ตั้งแต่ปี 2477¹ เป็นต้นมา

ละออ หุทางกูร² ได้กล่าวถึงวิชาชีพไว้ว่า "วิชาชีพ" เป็นศัพท์สากลที่ใช้เรียก
อาชีพซึ่งผู้ประกอบจำเป็นต้องได้รับการศึกษาในหลักสูตรเฉพาะจากสถาบันการศึกษาชั้นสูง
และมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือไปนัอย่างครบถ้วน

1. ให้บริการซึ่งมีลักษณะเฉพาะและจำเป็นแก่สังคม โดยผู้ให้บริการมีความ
รับผิดชอบในหน้าที่ของตนและสังคมรับรองความสำคัญของบริการนั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์
และจรรยาในการให้บริการไว้อย่างรัดกุม เพื่อรักษามาตรฐานคุณภาพของบริการ และ
ความเชื่อถือของสังคม

2. มีวิทยากรเฉพาะสาขาของตน ซึ่งรวบรวมขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าตามวิธี
การวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นเอกสารให้สามารถใช้ศึกษาพิสูจน์ ปรับปรุง ค้นคว้าเพิ่มเติม
และก้าวหน้าทางวิทยาการต่อไปไม่หยุดยั้ง

3. เป็นแขนงวิชาที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองและสามารถยึดเหนี่ยวสมาชิกให้
เป็นสมาชิกของวิชาชีพนั้นไปจนตลอดชีวิต มิใช่เป็นเพียงที่พักพิงชั่วคราวระหว่างหางาน
อื่น ๆ ไม่ได้ หรือเป็นเพียงบันไดรองรับให้สมาชิกได้เข้าไปสู่วิชาชีพอื่น

ฮอลล³ (Hall) ได้กล่าวว่า วิชาชีพที่แท้จริงควรจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 12
ประการดังนี้คือ

¹ คัมภีร์ มัลลิกะมาส, "พยาบาลกับการรับผิดชอบต่อวิชาชีพ," นิตยสารโรง-
พยาบาลกลาง, เล่มที่ 12, ฉบับที่ 12 (เมษายน - มิถุนายน, 2518), หน้า 17.

² ละออ หุทางกูร, นิเทศวิชาชีพพยาบาลภาคต้น (พระนคร : คณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2516), หน้า 1 - 2.

³ ลูจันต์ นันทวิโรจน์, "การประชุม INC ด้านวิชาการ," วารสารพยาบาล
ปีที่ 23, ฉบับที่ 1 (มกราคม, 2517) 15.

1. ต้องสามารถให้บริการแก่สังคมด้วยความรู้ความชำนาญ
2. ต้องมีความรู้ และต้องชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริการนั้น ๆ

ที่ยิ่งขึ้น

3. ต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ และสอนผู้ที่อยู่ในกลุ่มการปฏิบัติด้วยกันได้
4. ต้องสามารถจัดระดับมาตรฐานการศึกษาและการปฏิบัติได้
5. ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงการบริการ ได้ตามความต้องการ
6. ต้องรับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยในบริการที่ให้แก่ชุมชน
7. ต้องรู้จักประหยัดแรงงานให้น้อยลง แต่ได้ประสิทธิภาพมากขึ้น
8. ส่งเสริมสวัสดิการและความเป็นอยู่ที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงาน และต้องให้ความสนใจ

อย่างทั่วถึง

9. ต้องคำนึงถึงความผูกพันที่ให้ต่อการบริการ มากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ
10. ต้องยึดถือหลักจรรยาบรรณ และธรรมเนียมประจำใจ
11. ต้องมีความสามัคคีในกลุ่มเดียวกัน
12. ต้องเป็นหัวของตัวเอง

บิกซ์เลอร์¹ (Bixlers) ได้ตั้งหลักเกณฑ์สำหรับวิชาชีพ (Professional criteria) ไว้ 7 ประการ คือ

1. วิชาชีพจะต้องใช้วิทยาการเฉพาะด้าน ในระดับการศึกษาชั้นสูง หรือมหาวิทยาลัย ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติวิชาชีพ
2. การปฏิบัติวิชาชีพจะขยายหรือเพิ่มพูนความรู้ใหม่จากการใช้ความรู้ ของวิชาชีพนั้น ในการปรับปรุงงานทั้งด้านการศึกษา และด้านบริการสม่ำเสมอโดยวิธีการทาง-

¹Genevieve K. Bixler and Roy W. Bixler, "The Professional Status of Nursing," American Journal of Nursing (Vol. 59, No. 8 (August, 1959), p. 1142.

วิทยาศาสตร์ หรือการวิจัย

3. การศึกษาวิชาชีพ จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับของวงกรมมหาวิทยาลัย
4. วิชาชีพจะต้องนำความรู้ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน อันเป็นบริการที่จำเป็น (Vital) ต่อสวัสดิภาพของชีวิตมนุษย์และสังคม
5. วิชาชีพ จะต้องปฏิบัติงานอย่างมีอิสระ ภายใต้นโยบายและการปกครองของ ผู้มีวิชาชีพเดียวกัน
6. วิชาชีพจะเรียกร้อง หรือชักจูงความสนใจให้บุคคล เข้าวินที่มีสติปัญญา และคุณธรรม ซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้เหนือกว่าเพียงการบังคับ หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เพราะได้ตระหนักแล้วว่าตนได้เลือกอาชีพนี้เป็นงานประจำชีวิต
7. วิชาชีพจะพยายามต่อสู้เพื่อขจัดขบวนการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อให้ได้มาซึ่งความ มีเสรีในการปฏิบัติ มีโอกาสที่จะเจริญเติบโตในความรู้ และการปฏิบัติวิชาชีพ รวมทั้ง ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาระดับวิชาชีพ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของสถาบันที่มีการ ศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพพยายามได้จัดการ ศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ 7 ประการ ดังกล่าวข้างต้นอยู่แล้ว และยังเกี่ยวข้องโดยตรง กับการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วด้วย จึงจัดได้ว่า การพยายามเป็นวิชาชีพ

วิชาชีพพยาบาล (Professional Nursing)

วิชาชีพพยาบาลเป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลป์ ซึ่งต้องนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ในการให้บริการทางคานสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยและประชาชนโดยทั่วไป ในการ ดำเนินงานจะต้องได้รับความร่วมมือจากแพทย์และบุคลากรอื่น ๆ ในทีมอนามัยด้วย เมเรเดนเบอร์ก¹ (Bredenber) กล่าวว่า วิชาชีพพยาบาลในแนวคิดอย่างกว้าง ๆ

¹Viola Constance Bredenber, Nursing Service Research (Philadelphia : J.B. Lippincott Company, 1951), pp. 7 - 8.

แล้ว เป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยทั้งหมดคือ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ พยาบาลจะต้องส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีสุขภาพกายและจิตดี โดยที่พยาบาลต้อง เป็นทั้งผู้ให้คำแนะนำและเป็นตัวอย่างที่ดีทางด้านสุขภาพอนามัย รวมถึงการดูแลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สังคม และจิตใจของผู้ป่วยให้เท่าเทียมกับทางด้านร่างกาย นอกจากนี้พยาบาลจะต้องให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่ครอบครัว ชุมชน และแต่ละบุคคลด้วย

แลมเบิร์ตสัน¹ (Lambertson) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลว่าเป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนไหว (Dynamic) การให้การรักษา (Therapeutic) และการศึกษา (Education) เพื่อที่จะค้นหาความต้องการทางด้านอนามัยของสังคม ซึ่งบุคคลในทีมอนามัยจะต้องวางแผนเกี่ยวกับการรักษาทั้งหมดรวมทั้ง หน้าที่โดยตรงของพยาบาลจะเกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งมีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้ป่วย พยาบาลจะต้องค้นหาสาเหตุและหาวิธีแก้ไข เพื่อให้สุขภาพของผู้ป่วยคืนสู่สภาวะปกติ หรือให้สามารถ ใช้อัตถภาพของตัวเองที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ในการรักษาและการศึกษาพยาบาลมีส่วนช่วยให้ผู้ป่วยแต่ละคนหรือครอบครัวประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่อย่าง เป็นสุข โดยให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคลเหล่านี้

✓ วิชาชีพพยาบาล มีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกับวิชาชีพอื่น ๆ ยกเว้นแพทย์ โดยที่เป็นงานที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบในชีวิตร่วมกันและปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การที่พยาบาลจะต้องเข้าใจและใกล้ชิดกับผู้ป่วย จำเป็นจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่เลื่อมใสทั้งแก่ตัวผู้ป่วยเอง และบุคคลทั่วไปที่โคพบเห็น เกิดความเชื่อถือไว้วางใจมากยิ่งขึ้นในวิชาชีพด้วย

¹Eleanor C. Lambertson, Education for Nursing Leadership (Philadelphia : Lippincott Company, 1958), pp. 80 - 85.

วิเชียร ทวีลาภ¹ ชี้ให้เห็นว่า วิชาชีพพยาบาลที่ทำหน้าที่เป็นครู เป็นผู้
บริหารพยาบาลหรือเป็นพยาบาลประจำการ กระบวนการ ของการปฏิบัติงานชั้นวิชาชีพ
ที่พยาบาลทุกคนควร ถือปฏิบัติมีดังนี้คือ

1. การศึกษาไม่ไต่ล้นสู่กลงในวันจบหลักสูตร แต่ถือว่าการปฏิบัติงานประจำวัน
คือ กระบวนการ เรียนรู้ (Learning Process) ที่จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ในวิชาชีพ
เกิดความคิดและวิธีปรับปรุงงานที่ปฏิบัติให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น โดยวิธีการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์

2. พยายามใช้ความรู้ เกี่ยวกับร่างกาย (Physical & Mental) และใช้หลัก
ในการปฏิบัติงานวิชาชีพ

3. ปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่าง (Role Model) ในด้านคุณธรรม เพื่อเป็น
แบบอย่างอันดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ และนักศึกษา

4. ฝึกฝนการใช้ภาษาในการ ติดต่อและสื่อข้อความ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน
การ แสดงออกซึ่งความคิดเห็น ได้แก่ การ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทุกประเภท
ทุกระดับ การแนะนำผู้ป่วยและญาติ การ เข้าสังคมและการประชุมต่าง ๆ

สรุปได้ว่า วิชาชีพพยาบาล มีใช้เพียงแต่จะทำให้การพยาบาลถูกต้องตามหลักเกณฑ์
เท่านั้น ยังต้องการ การศึกษา ค้นคว้า ให้เกิดความวิวัฒนาการ ของวิชาชีพอีกด้วย

งานวิชาชีพของครูพยาบาล เป็นงานวิชาชีพอย่างหนึ่งซึ่งจะต้องประกอบด้วย
คุณสมบัติของการ เป็นครูที่ดี และต้องเป็นพยาบาลที่ดีด้วย

✓ ครูที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้คือ

1. ค่านิยมคุณลักษณะ

รูปร่างและกิริยาท่าทางดี การแต่งกายเรียบร้อย มีสุขภาพอนามัยดี มี
ความประพฤติดี มีความมานะพยายาม เสียสละ อุตุน มีกตเวทิตา รักความยุติ
ธรรม มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเป็น

¹วิเชียร ทวีลาภ, วารสารพยาบาล, เรื่องเดิม, หน้า 204.

ผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่สามารถเข้ากับคนได้ทุกชั้น มีอารมณ์ขัน สนุกสนานยิ้มแย้มแจ่มใส อยู่เสมอ มีความสนใจอย่างกว้างขวาง และมีทัศนคติและอุดมคติเป็นประชาธิปไตย

2. ด้านความรู้และวิธีการสอน

ครูจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีความรู้ในเรื่องประกอบวิชาที่สอน รวมทั้งความรู้ทั่วไปด้วย และต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนและจิตวิทยาการเรียนรู้

นอกจากนี้ คุณลักษณะและบุคลิกลักษณะของครู ได้มีผู้กล่าวไว้อีกหลายอย่างด้วยกัน เป็นต้นว่า

1. วิทยุ สาธร¹ กล่าวว่า บุคลิกลักษณะของครูมีความสำคัญต่อความสำเร็จ ในอาชีพครู เป็นอย่างมาก ครูที่มีบุคลิกภาพที่เป็นที่นิยม เลื่อมใสและได้รับความเคารพ ปฏิบัติตามจากนักเรียน ช่วยให้การสอนบรรลุผลตามความปรารถนา ลักษณะของบุคลิกภาพอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย หมายถึงรูปร่าง หรวดทรง ขนาดความสูง น้ำหนัก การแต่งกาย การใช้เสียงพูดจา การใช้สายตา ท่าทาง ตลอดจนสุขภาพความแข็งแรง เหล่านี้มีส่วนช่วยให้ครูเป็นที่น่านิยม เลื่อมใสได้มาก

2. คุณลักษณะทางสมอง หมายถึงสติปัญญา การตัดสินใจ การตั้งใจ การคิดหาเหตุผล ความสนใจ จินตนาการ ซึ่งเป็นลักษณะของสมองและการใช้สมอง

3. คุณลักษณะทางจิตใจหรืออารมณ์ ได้แก่ความมีสุขภาพจิตดี อารมณ์มั่นคง ไม่โกรธง่าย เบิกบาน มีอารมณ์ขันและมองใครในแง่ดีเสมอ

4. คุณลักษณะทางความสามารถ หมายถึงมีความสามารถในการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนความชำนาญที่จำเป็นทางต่าง ๆ ของโรงเรียนนี้ให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

¹ วิทยุ สาธร, วิชาครู (พระนคร . โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2514),

5. คุณลักษณะทางสังคม คือการสังคมที่ มีความเข้าใจคนอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) ที่เข้ากับใคร ๆ ได้

6. อุบิสัย หมายถึง ความประพฤติ ศีลธรรม จรรยาบรรณ ความซื่อสัตย์ ความรักงาน ความสุภาพอ่อนโยน มีอุดมคติและทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ และต่อบุคคลทั่วไป

7. น้ำใจ (Spirit) เช่น ความรักงาน ความบากบั่นในการทำงาน ความว่องไวในการดำเนินกิจการ และไปแสดงความท้อถอยเหนื่อยหน่ายทำงาน

รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าวถึง ลักษณะและบทบาทของครู ที่พึงประสงค์ว่า¹ ครู จะมีลักษณะดังนี้

1. รักการอ่าน รักการศึกษาคนควา ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความมั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู

2. มีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณชน หรือเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

3. ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยาอันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน

4. ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่สภาพ มานะ บากบั่น มัธยัสถ์ต่อคอบม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคลิกลักษณะและบทบาทของครู ที่ดีนั้น จะต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน และจะต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม เช่นเดียวกับที่ปวงชนทั่ว ๆ ไปพึงจะมี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, "บทบาทและฐานะของครู," การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (พระนคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2518), หน้า 173.

เบลล์ (Blair) ได้บรรยายคุณลักษณะของครูที่ดีว่า ครูจะมีความก้าวหน้าในวิชาชีพตน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะหลายอย่างที่น่าสนใจดังนี้

1. เป็นที่เรียนรู้อยู่เสมอ (The teacher continues as a learner)
ครูจะต้องเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าติดตามข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้า
2. ประเมินผลปรับปรุงบุคลิกลักษณะของตน (The teacher assesses his personal characteristics) เพราะบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ และการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นครูจึงควรประเมินและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมและพึงปรารถนา
3. รู้จักใช้วารสารทางวิชาการช่วยแก้ไขปัญหามุมมองวิชาชีพ (The teacher uses books and periodicals to help solve professional problems)
ครูต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ หากมีอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าต้องหาทางขจัดโดยด่วน โดยการสร้างนิสัยในการอ่าน
4. สำรวจตนเองอยู่เสมอ (Teacher self - appraisal) ครูควรจะสำรวจตนเองเกี่ยวกับผลงานของตน เพื่อนำผลเหล่านั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน
5. ปรับปรุงกิจกรรมในชั้น (Improvement of the Teacher's class activities) มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดทำกิจกรรม เปิดให้นักเรียนรู้จักการใช้ของวิทยากร ให้

¹ Glenn Myers Blair, Educational Psychology (New York : The Macmillan Company, 1962), pp. 588 - 606.

นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดทำกิจกรรม ฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้แหล่ง
 วิทยาการ ให้นักเรียนรู้จักตั้งเป้าหมายของตนเอง วินิจฉัยความต้องการของตน และ
 ประเมินผลตนเอง

6. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู (Improving teacher-teacher relations) โรงเรียนจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่ออาศัย
 ความสามารถ ความเต็มใจ ร่วมมือในการทำงานร่วมกันของครู

7. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร (Improving teacher - administrator relations) การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหารจะช่วยให้
 เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับข้อดีข้อบกพร่อง
 ซึ่งกันและกัน

8. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน (Improving teacher - community Relations) ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหาร และชุมชน ช่วยให้
 ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก
 ไปในแนวทางเดียวกัน

9. จัดโปรแกรมเพื่อปรับปรุงครู (programs for teacher improvement) เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยจัดในรูป Inservice training หรือ
 workshops หรือ conferences เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และหาทางแก้ไขปรับปรุง
 ปัญหาต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

รอเอ็น¹ (Rauen) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับแบบ
 อย่างของครูปฏิบัติการคลินิก พบว่านักศึกษามีความมุ่งหวังที่จะได้รับแบบอย่างของการ

---

¹Karen C. Rauen, "Expectations of the Clinical Instructor as Role Model," The Journal of Nursing Education, Vol. 13, No. 2 (August, 1974), 33 - 39.

ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง รูปร่างสมส่วน มีท่าทีการทรงตัวที่ดี ปฏิบัติคนถูกหลัก
อนามัย เพื่อเป็นตัวอย่างสุขภาพ เข้มโตเต็มที่ทางอารมณ์ มีอารมณ์เป็นใหญ่ สามารถ
ปรับตัวให้ยวบรวมกับสังคมได้อย่างเป็นสุข และปฏิบัติงานในหน้าที่ปราศจากความวิตกกังวล
ไม่ขี้บ่น จู้จุกจิก

2. มีจิตว่องไวไหวพริบดี (Mental alert)

มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด ช่างสังเกต มีวิจาร์ณญาณดี การตัดสินใจดี เฉียบแหลม
สุขุม รอบคอบ และมีความเข้าใจดีเชิง

3. เป็นผู้สามารถในงาน (Technical competence)

มีระเบียบในการทำงานและรู้จักทำงานเป็นขั้นตอน (Orderly) ประหยัด
มีระบบในการทำงาน (Systemic) รู้หลักของเทคนิคต่าง ๆ และปฏิบัติการขั้นตอนของ
งานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ รับผิดชอบในการทำงานดี (Dependability)

เชื่อถือได้ ละเอียดย รอบคอบ มีสติ รู้สำนึก มั่นยำ ถูกต้อง และตรงต่อเวลา

5. รักษาความลับของผู้อื่น (Ability to inspire confidence)

ซื่อตรง มั่นคง และเด็ดเดี่ยว

6. เป็นผู้รู้จักคิดหาวิธีการทำงานที่ดี (Resourcefulness)

คิดแปลง ปรับปรุง ให้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ รอบรู้และทำงานได้หลาย ๆ
ด้าน ช่างทำ และฉลาดในเชิงประริษฐ์ สร้างสรรค์ความร่วมมือและขอความร่วมมือจาก
คนอื่นได้

7. วางท่าทางที่ วางตัวดี (Well poise)

กิริยาเรียบร้อย สงบเสงี่ยม สำนวณ ควบคุมตนเองได้ และอดทน ไม่นิน
ไม่วิพากษ์

8. มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Consideration of others)

รู้จักกาลเทศะ ระมัดระวังกายและวาจา สุขุม รอบคอบ รู้จักคิด มีไหวพริบ
ในการติดต่อ และรู้จักเห็นอกเห็นใจ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่าง

9. ให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น (Co - operation)

มีใจเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง เป็นผู้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และเข้าใจสัมพันธ์
ภาพส่วนตัวระหว่างเพื่อนร่วมงาน

10. รู้จักใช้เหตุผลในการโอนอ่อนผ่อนปรน (Agreeableness)

เป็นมิตรกับคนทั่วไป และมองผู้อื่นในแง่ดี ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่

11. เป็นผู้มีวัฒนธรรมดี (Culture)

เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสามัคคีในหมู่คณะไม่ก้าวร้าว
และไม่แสดงความรังเกียจต่อผู้ช่วยและบุคคลทั่วไป

12. มีความพึงพอใจในงานที่ทำ (Satisfaction from work)

รักงาน พยายามทำงานให้ดีที่สุด และไม่เบื่อง่ายต่องาน มีความกระตือรือร้น
ในงาน

13. มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional responsibility)

สนใจในเรื่องสุภาพอนามัยของประชาชน ส่งเสริมวิชาชีพให้ก้าวหน้า เข้าร่วม

เป็นสมาชิกในสมาคมวิชาชีพ เขียนบทความ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ลงในวารสารเป็น
 การเผยแพร่วิชาชีพ ส่งเสริมความก้าวหน้าของสถานศึกษา มุ่งกระทำแต่ความดี เพื่อ
 จรรโลงชื่อเสียงสถาบันเป็นการตอบแทน ชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติมให้แก่ตนเอง รับผิดชอบ
 เขตการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และพยายามรักษามาตรฐานให้คงที่และถูกต้องตามสิทธิทาง
 กฎหมาย ชันทะเบียนประกอบโรคศิลปะ และไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งผิด

คุณสมบัติของครูที่ดี และพยาบาลที่ดี ทั้งสองคำนี้กล่าวมาแล้วนี้ เป็นสิ่งที่ครู
พยาบาลทุกคนควรสร้างให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการปฏิบัติ
งาน ดังมีรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูพยาบาล ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2510 ทศนีย์ สุทธิพันธ์¹ ได้สำรวจทัศนคติของครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลศิริราชที่มีต่ออาชีพครู โดยใช้ครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลโรงพยาบาลศิริราชเป็นตัวอย่างประชากร ได้สรุปไว้ว่าลักษณะของครูพยาบาลที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีการสอนดี สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ สนใจหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ อารมณ์มั่นคง สุขภาพดี ยุติธรรม กิริยาวาจาเรียบร้อย เป็นตัวอย่างที่ดี มีความเมตตากรุณา และหวังดีต่อนักเรียนทุกคน รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

ในปี พ.ศ. 2511 สอิงค์ ทีระชะยศ² ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักเรียนพยาบาลต้องการ โดยใช้ประชากรเป็นนักเรียนพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่

---

¹ทศนีย์ สุทธิพันธ์, "การสำรวจทัศนคติของครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลโรงพยาบาลศิริราชที่มีต่ออาชีพครู" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

²สอิงค์ ทีระชะยศ, "คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักเรียนพยาบาลต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

ปีสุดท้ายของโรงเรียนพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง ด้วยกัน รวม 323 คน ปรากฏว่า คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักเรียนต้องการมากที่สุดคือ มีความรู้ ในเนื้อหาที่สอนอย่างแท้จริง รู้จักใช้วิธีสอน สามารถถ่ายทอดความรู้และอธิบายข้อเท็จจริง มีความยุติธรรม ฉลาด สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีลักษณะเข้มแข็ง มั่นใจในตนเอง คอยช่วยเหลือแนะนำส่งเสริมให้นักเรียนมั่นใจในตนเอง ช่วยเหลือนักเรียนในด้านวิชาการ การปฏิบัติงาน และปัญหาส่วนตัว

ในปี พ.ศ. 2513 อารียา จินตธรรม¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของ นักเรียนพยาบาลเกี่ยวกับลักษณะครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ของโรงเรียนพยาบาล ๗ ๓๓๓ และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 150 คน เป็น ประชากร สรุปได้ว่า นักเรียนพยาบาลต้องการครูพยาบาลที่มีอายุ 25 - 30 ปี มีวุฒิ ปริญญาโท มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติ งาน ส่งเสริมให้นักเรียนมั่นใจในตนเอง เป็นคนซื่อสัตย์ ให้ความยุติธรรมในการให้คะแนน คิดต่อกับนักเรียนด้วยความจริงใจ

ในปี พ.ศ. 2514 เสาวภา สาร ษณะ² ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณสมบัติของครู พยาบาลที่นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทยต้องการ โดยการสุ่มตัว- อย่างประชากรจากนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ของวิทยาลัยพยาบาล-

¹ อารียา จินตธรรม, "ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลเกี่ยวกับลักษณะครู พยาบาลในโรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

² เสาวภา สาร ษณะ, "คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย พยาบาลสภากาชาดไทย ต้องการ" (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

สภาอากาศไทย มาเป็นจำนวน 280 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ นักศึกษาของกรมพยาบาลที่รู้จักวิธีการ สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจนมากที่สุด
2. ด้านการสอน คุณสมบัติที่นักศึกษาของกรมมากที่สุด คือมีความเข้าใจในหลักสูตรที่สอน
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูพยาบาลและนักศึกษาพยาบาล สิ่งที่ต้องการมากที่สุด คือ หาโอกาสส่งเสริมให้เด็กเรียนมีการศึกษาต่อในชั้นสูง
4. ด้านการให้ความช่วยเหลือและแนะนำ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ให้ครูช่วยเหลือแนะนำเมื่อฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย
5. ด้านการติดต่อกันระหว่างครู ผู้ปกครอง กับนักศึกษา ที่นักศึกษาของกรมมากที่สุดคือ ให้ครูได้จัดเวลาให้ผู้ปกครองกับนักศึกษามาพบปะกันโดยสะดวก
6. ด้านบุคลิกภาพของครูพยาบาล ของกรมที่มีความมั่นใจในตัวเอง
7. บุคลิกภาพในด้านการสอน ของกรมที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
8. ด้านการแต่งกายของครู ต้องการให้แต่งกายด้วยเครื่องแบบพยาบาล
9. ด้านคุณวุฒิ ของกรมพยาบาลที่มีวุฒิระดับปริญญาเอกมากที่สุด
10. ด้านวัยวุฒิ ของกรมพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515¹ พัชรี นาคะสิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะครูพยาบาลที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 รุ่นที่ 1 ของโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2515 จำนวน 150 คน เป็นตัวอย่างประชากร ผลการวิจัยพบว่า

¹ พัชรี นาคะสิริ, "ลักษณะครูพยาบาลที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

4. ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปและวิชาชีพ ต้องการครูที่สามารถถ่ายทอดความรู้ อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย

5. ด้านการสอน ต้องการครูที่สามารถนำวิธีใหม่ ๆ มาสอน

6. ด้านการ เรียนการสอน ต้องการให้ครูชี้แจง ข้อบกพร่อง เกี่ยวกับผลของการเรียนมากที่สุด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 นภาพร นนทกร¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อการศึกษาระดับปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ในโรงพยาบาลรามาธิบดี ปีการศึกษา 2516 ใช้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 3 ของโรงพยาบาลรามาธิบดี จำนวน 70 คน เป็นประชากร ใช้แบบสอบถามประมาณค่าในการรวบรวมข้อมูล ผลดังนี้ นักศึกษาพยาบาลเห็นว่า การศึกษาระดับปฏิบัติช่วยให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ในการสอนบนหอผู้ป่วยนั้น นักศึกษาพยาบาลต้องการให้ครูและนักศึกษาอภิปรายร่วมกัน ต้องการให้ครุสาธิตการพยาบาลข้างเตียง ให้มีการรายงานการศึกษานผู้ป่วยเป็นรายบุคคล นักศึกษาเห็นว่าครูพยาบาลไม่ให้ความเป็นกันเอง ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และให้คะแนนการปฏิบัติไม่ยุติธรรม การที่นักศึกษานักปฏิบัติงานผิดพลาดก็เนื่องมาจากไม่มีประสบการณ์มาก่อน

ในปีเดียวกัน พรพนิกา เกษะประกกร² ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่าง -

¹ นภาพร นนทกร, "ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อการศึกษาระดับปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลรามาธิบดี ปีการศึกษา 2516" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

² พรพนิกา เกษะประกกร, "ความคิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

ประชากร เป็นพยาบาลระดับอนุปริญญา โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 200 คน ใช้แบบสอบถามประมาณค่าในการรวบรวมข้อมูล ผลของการวิจัยปรากฏว่า พยาบาลเห็นว่าควรมีครูพยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อช่วยควบคุมการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ครูพยาบาลควรแนะนำนักศึกษาพยาบาล ให้รู้จักนำความรู้มาใช้ให้มากที่สุด ให้รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติ และปฐมนิเทศนักศึกษาที่ขึ้นปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยใหม่ทุกครั้ง เพื่อให้ศึกษาค้นเคยกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย และสภาพแวดล้อม

ในปี พ.ศ. 2519 พนอพรณ สุรสิทธิ์¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร โดยใช้ครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาล 6 สถาบัน จำนวน 92 คน เป็นประชากร ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน และลักษณะงานที่ครูปฏิบัติการคลินิกต้องการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า เมื่อพิจารณาถึงลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกตามที่เป็นจริงในปัจจุบัน กับที่ครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลแต่ละแห่งต้องการ ผลปรากฏว่า ในโรงพยาบาลศิริราช ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกตามที่เป็นจริงในปัจจุบันกับที่ที่ต้องการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการศึกษาและการวิจัย ส่วนในด้านการบริการพยาบาล และการบริหาร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับโรงพยาบาลรามธิบดี ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกตามที่เป็นจริงในปัจจุบันกับที่ที่ต้องการ นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการวิจัย ส่วนในด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹พนอพรณ สุรสิทธิ์, "ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิต แผนกวิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

การวิจัยในต่างประเทศ

ค.ศ. 1947 วิทตี (Witty) ได้ทำการศึกษาถึงบุคลิกภาพของครูที่ดี โดยให้นักเรียนในชั้นปีที่ 2 ถึงปีที่ 12 จำนวน 1,200 คน เรียงความเรื่อง "ครูที่ช่วยฉันมากที่สุด" และจากการรวบรวมคุณลักษณะของครูที่นักเรียนเขียนเรียงความมา ปรากฏว่าครูที่ดี ต้องมีลักษณะดังนี้คือ ให้ความร่วมมือ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความกรุณาและเอาใจใส่ต่อทุกคน มีความอดทน มีความรู้ในเรื่องทั่วไปดีมาก มีบุคลิกและมารยาทที่มีความยุติธรรม มีอารมณ์ขัน มีอารมณ์ดี ทำสิ่งใดเสมอต้นเสมอปลาย สนใจปัญหาและความเดือดร้อนของนักเรียน ชมเชย ยกย่อง ใ้รางวัลนักเรียน มีความสามารถในการสอนแต่ละวิชา

ค.ศ. 1954 ฮาร์ท² (Hart) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนปีสุดท้ายของ เทน เทาเซน ฮายสกูล (Ten Thousand High School) เกี่ยวกับครูและการสอนของครู สรุปคุณสมบัติของครูที่ดี คือ สามารถที่จะจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชาที่ตนสอน ฉลาด มีอารมณ์ขัน สนใจนักเรียน นับถือความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ส่วนลักษณะที่นักเรียนไม่ต้องการคือ ไม่ได้เตรียมการสอนมาอย่างดี ไม่สามารถอธิบายข้อของใจทาง ๆ ไม่รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และอาจขาดพยามยามนักเรียน

¹Paul Witty, "An Analysis of the Personality Traits of the Effective Teacher," The Journal of Educational Research, Vol. 27, No. 9 (May, 1947), 662 - 668.

²Frank W. Hart, Teacher and Teaching by Ten Thousand High School Seniors (New York.: Macmillan Co., 1954), p. 218.

ค.ศ. 1965 เวอร์จิเนีย¹ (Virginia) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของ
ครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ทำในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ไซปรีธกรรวม
ทั้งหมด 178 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการพยาบาล 12 คน ครูพยาบาล 64 คน
นักศึกษาพยาบาลปีที่หนึ่ง 52 คน, ปีที่สอง 50 คน โดยให้เขียนพฤติกรรมของครูที่มี
ประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่า คุณสมบัติของครูที่มีประสิทธิภาพและสำคัญ
มี 19 ประการ ตามลำดับ คือ

ยอมรับนักเรียนเป็นบุคคลหนึ่ง มีความซื่อสัตย์ ไม่ทำให้นักเรียนอายต่อหน้าผู้อื่น
ให้โอกาสและเวลาที่เหมาะสมแก่นักเรียน เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน มีความมั่นใจ เป็นผู้
ที่ผ่อนคลายผ่อนยาวได้ สนใจร่วมงานกับนักเรียนดี เห็นใจนักเรียน ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน
เตรียมการสอนและงานที่เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจ ให้นักเรียน
รู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ให้คำแนะนำปัญหาของนักเรียนได้ มีความรับผิดชอบที่
เข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นตัวอย่างที่ดี ควบคุมตนเอง และกระตุ้น
นักเรียนเสมอ

ค.ศ. 1966 มากาเรต² (Margaret) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของ
ครูพยาบาลที่ประทับใจและไม่ประทับใจ นักศึกษาพยาบาล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ
นักศึกษาพยาบาล 5 มหาวิทยาลัย รวมทั้งของรัฐบาลและเอกชน ในภาคใต้ รวม 16 รัฐ
ใช้เวลา 10 เดือน โดยขอให้นักศึกษาเขียนพฤติกรรมที่ประทับใจและไม่ประทับใจที่ได้รับ

¹Barham Z. Virginia, "Identifying Effective Behavior of
Nursing Instructor Through Critical Incidents," Nursing Research,
Vol. 14, No. 1, Winter, 1965), 65 - 69.

²Jacobson D. Margaret, "Effective Behavior of Teacher of
Nursing as Determined by Their Students," Nursing Research, Vol. 15,
No. 3 (Summer, 1966), 218 - 224.

จากครูพยายามในแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ผลปรากฏว่าพฤติกรรมของครูพยายามที่ประทับใจและไม่ประทับใจของนักศึกษาพยายามมีดังนี้

ด้านผลประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับที่ประทับใจคือ เมื่อปฏิบัติงานบนเตียงผู้ป่วย ครูคอยดูแลช่วยเหลือ เมื่อมีผู้ป่วยหนักหรือสถานการณ์คับขัน คอยสนับสนุนและรวบรวมสื่อโดยสม่ำเสมอ ที่ไม่ประทับใจคือ ไม่สนใจนักศึกษา คอยหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติงาน

ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ ที่ประทับใจคือ ในเวลาสอนพยายามสอนถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ถึงภูมิหลังในค่านิยมเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ครูเป็นแหล่งวิชาและที่ปรึกษาที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง ที่ไม่ประทับใจคือ คอยใช้เวลาปฏิบัติงาน ไม่อธิบายให้ชัดเจน

ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษาและบุคคลอื่น ๆ ที่ประทับใจคือ เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานบนเตียงผู้ป่วย เมื่อทำผิดหรือทำไม่ถูกวิธีครูจะช่วยแนะนำเป็นส่วนตัวอย่างใจเย็น ๆ ที่ไม่ประทับใจคือ เมื่อทำผิดมักจะพูดกล่าวตอหน้าบุคคลอื่น

ด้านการสอน ทั้งในห้องเรียนและภาคปฏิบัติที่ประทับใจ คือ เวลาสอนมีวิธีจูงใจให้นักศึกษาอยากเรียน รู้จักคิด ฉลาดขึ้น ตั้งใจสอน ให้คำปรึกษาวิจารณ์ในทางสร้างสรรค์เสมอ มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ที่ไม่ประทับใจคือ สอนโดยการอ่านจาก Sheet

ด้านบุคลิกภาพ ที่ประทับใจคือ ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง จริงใจ สนใจนักศึกษา

ด้านการประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่ประทับใจคือ ครูและนักศึกษาช่วยกันประเมินผล ครูได้วิพากษ์วิจารณ์และแนะนำด้วยท่าที่เป็นกันเองและจริงใจ ที่ไม่ประทับใจคือ เมื่อนักศึกษาได้คะแนนเกรด D. จึงสงสัยและถาม ครูตอบว่าไม่สามารถจะบอกได้ว่านักศึกษาทำอะไรผิด

ก.ศ. 1967 เบ็ค¹ (Beck) ได้ทำการศึกษาถึงบุคลิกภาพของครูที่ดี ได้ใช้

---

¹William R. Beck, "Pupils' Perceptions of Teacher Merit: A factor Analysis of Five Postulated Dimensions," The Journal of Educational Research, Vol. 61, No. 3 (November, 1967), pp. 127 - 128.

แบบสอบถามเรื่องครูของฉัน โดยมีข้อความทั้งสิ้น 100 ข้อ ไปสอบถามนักเรียนชั้นปีที่ 6 จำนวน 2,108 คน ในโรงเรียน Peninsula Study Council,

Stanford, California คำถามทั้งหมดจัดอยู่ในลักษณะของครู 5 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง คุณสมบัติทางด้านความเอาใจใส่นักเรียน เช่น ช่วยเหลือ นักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านอารมณ์และสังคม

ประการที่สอง มีคุณสมบัตินี้จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้ คือ สามารถช่วยเหลือ นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยเหลือนักเรียนใหม่สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการด้านต่าง ๆ สอด ตามความมุ่งหมายที่วางไว้

ประการที่สาม มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้ ดำเนินไปด้วยดี

ประการที่สี่ ต้องมีคุณสมบัติในการส่งเสริมกำลังใจนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียน มีความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการเรียน

ประการที่ห้า มีคุณสมบัติในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้ดีขึ้น

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แล้วผลปรากฏว่า ครูที่ดีของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างก็คือ ครูที่มีคุณสมบัติในด้านการเอาใจใส่นักเรียน มี คุณสมบัตินี้จะให้ความรู้และความช่วยเหลือนักเรียนเป็นพื้นฐาน รวมไปถึงการส่งเสริมให้ กำลังใจนักเรียนในการเรียนด้วย

ในปีเดียวกันนี้ บิดเดิล¹ (Biddle) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทางด้านคุณลักษณะ ของครู ซึ่งกล่าวโดยสรุปไว้ว่า การค้นคว้าคุณลักษณะของครูที่สำคัญพบว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ

¹Bruce J. Biddle, "Method and Concept in Classroom Research," Review of Education Research, Vol. 37, No. 6 (June, 1967), 346 - 347.

ประการแรก ด้านการกระทำของครู ซึ่งอาจสังเกตได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ของครูโดยตรง เช่น ยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียน รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของนักเรียน สอบถามปัญหาของนักเรียน

ประการที่สอง ได้แก่คุณลักษณะด้านกิจกรรมารยวาท เช่น การควบคุมความประพฤติของตนเอง ได้ มีความมั่นคงอยู่เสมอ

ประการที่สาม คือคุณลักษณะที่เกี่ยวกับบทบาทของการสอนโดยตรง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย